

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล การวิจัย และข้อเสนอแนะตามลำดับดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเสนาณรงค์ กรมแพทย์ทหารบก
2. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเสนาณรงค์ กรมแพทย์ทหารบก

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ รองผู้บัญชาการโรงเรียน (ที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนแทนผู้บัญชาการโรงเรียน) ผู้อำนวยการกองการศึกษา หัวหน้าแผนก หัวหน้าแผนกวิชา ผู้บังคับการกรมนักเรียน ผู้บังคับกองพันนักเรียน รวมทั้งสิ้น 14 คน

1.2 อาจารย์ของโรงเรียนเสนาณรงค์ กรมแพทย์ทหารบก ที่ปฏิบัติหน้าที่สอน (ไม่รวมผู้ไปช่วยราชการ) ทั้งสิ้น 34 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย เครื่องมือ 3 ชนิด ได้แก่

2.1 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เป็นแบบตรวจสอบรายการ และคำถามปลายเปิด มี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 สภาพการบริหารงานวิชาการ

ตอนที่ 3 ปัญหาการบริหารงานวิชาการ

2.2 แบบวิเคราะห์เอกสาร

2.3 แบบสำรวจ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยสัมภาษณ์ประชากร ศึกษาเอกสารและสำรวจด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา หาค่าความถี่และค่าร้อยละ ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ เอกสาร และสำรวจใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

สถานภาพผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้บริหารโรงเรียนสวนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี และ 51 - 60 ปี มีอายุราชการ 26 ปีขึ้นไป วุฒิระดับปริญญาตรี ระยะเวลาดำรงตำแหน่งปัจจุบันในโรงเรียนนี้ 1 - 5 ปี ส่วนอาจารย์เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี มีอายุราชการ 26 ปีขึ้นไป วุฒิระดับปริญญาตรี ระยะเวลาดำรงตำแหน่งปัจจุบันในโรงเรียนนี้ 1 - 5 ปี

สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการ

1. การบริหารงานวิชาการในภาพรวม

โรงเรียนไม่มีนโยบายที่เป็นจุดเน้น หรือลักษณะเฉพาะในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมีการวางแผนงานวิชาการและอาจารย์มีส่วนร่วมในการวางแผน โดยการร่วมประชุมระดมสมองในแผนกวิชา ผู้วางแผนงานวิชาการ คือ หัวหน้าแผนกวิชา โรงเรียนไม่มีการกำหนดแผนงานวิชาการเป็นลายลักษณ์อักษร ขอบข่ายงานวิชาการ ประกอบด้วย หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาหลักสูตร และการพัฒนาการเรียนการสอน การประเมินผลความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ ตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สอบถามความคิดเห็นจากอาจารย์ผู้สอน จากการวิเคราะห์เอกสาร พบว่ามีการติดตามผลนักเรียนนายสิบที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว 1 ปี โรงเรียนไม่มีการกำหนดนโยบายด้านคุณภาพการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติไม่มีผลกระทบต่อโรงเรียน โรงเรียนมีความพร้อมมากที่จะดำเนินการให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ จุดมุ่งหมายทางการศึกษาของโรงเรียนมีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาฯ โรงเรียนไม่ปรับการบริหาร

งานวิชาการให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษา เนื่องจากโรงเรียนได้ดำเนินการในแนวเดียวกับพระราชบัญญัติการศึกษา อยู่แล้ว

ปัญหาการบริหารงานวิชาการในภาพรวม คือ ขาดแคลนงบประมาณ ส่วนปัญหาที่คาดว่าจะมีถ้าต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษา ได้แก่ ไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาอย่างสมบูรณ์

2. จุดมุ่งหมายทางการศึกษาของโรงเรียน

จุดมุ่งหมายทางการศึกษาของโรงเรียน คือ เพิ่มพูนความรู้ความสามารถให้กับกำลังพลเหล่าทหารแพทย์ และผลิตนักเรียนนายสิบทหารบกเหล่าทหารแพทย์ จากการวิเคราะห์เอกสารพบว่า เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้กับกำลังพลสายแพทย์ และเพื่อผลิตกำลังพล คือ นายสิบเสนารักษ์ คุณลักษณะของผู้ที่จบการศึกษา คือ เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในสายวิชาชีพเฉพาะเหล่าทหารแพทย์ ผู้กำหนดจุดมุ่งหมายของโรงเรียน คือ กองทัพบกมอบหมายให้กรมยุทธศึกษาทหารบกเป็นผู้ดำเนินการร่วมกับโรงเรียน วิธีการหรือขั้นตอนในการกำหนดจุดมุ่งหมาย คือ กรมยุทธศึกษาทหารบกกำหนดหลักการเป็นแนวทาง และโรงเรียนเป็นผู้กำหนดรายละเอียด แล้วนำเสนอกรมยุทธศึกษาทหารบก วิธีการสร้างความเข้าใจและยอมรับจุดมุ่งหมายทางการศึกษาของโรงเรียน คือ กลุ่มอาจารย์ใช้การประชุมชี้แจง และกลุ่มนักเรียนใช้การประชุมนิเทศ ปัญหาจุดมุ่งหมายทางการศึกษาของโรงเรียนจากการสัมภาษณ์ทั้งกลุ่มผู้บริหารและอาจารย์พบว่า ไม่มีปัญหา

3. การบริหารงานด้านหลักสูตร

โรงเรียนมีการกำหนดนโยบายด้านหลักสูตร ได้แก่ ให้กำหนดหลักสูตรตามนโยบายของกรมยุทธศึกษาทหารบก โดยให้หลักสูตรมีความกระชับและสอดคล้องกับวิชาชีพ จากการวิเคราะห์เอกสาร พบว่ามีการปรับหลักสูตรนักเรียนนายสิบให้เป็นมาตรฐานเดียวกับเหล่าอื่นตามนโยบายของกรมยุทธศึกษาทหารบก และปรับระยะเวลาของหลักสูตรให้กระชับในหลักสูตรนักเรียนชั้นนายพันและนายร้อย หลักสูตรที่โรงเรียนใช้อยู่เป็นหลักสูตรที่โรงเรียนสร้างขึ้นเอง โดยได้รับอนุมัติจากกรมยุทธศึกษาทหารบก ผู้จัดทำหลักสูตรประกอบด้วย กองการศึกษา แผนกเตรียมการ และแผนกประเมินผล ขั้นตอนในการจัดทำหลักสูตร คือ กรมยุทธศึกษาทหารบกกำหนดแนวทางในการจัดทำหลักสูตร และโรงเรียนกำหนดในรายละเอียดของหลักสูตร แล้วนำเสนอกรมยุทธศึกษาทหารบกเพื่ออนุมัติ จุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่เกี่ยวกับคุณลักษณะของนักเรียน คือ เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งสายการแพทย์ เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจของกองทัพบก เป็นผู้นำที่ดี มีคุณธรรม และเป็นผู้มีสุขภาพแข็งแรง เนื้อหาสาระของหลักสูตรครอบคลุม

คสุมการทหาร เสนารักษ์สนาม การพยาบาล และวิชาชีพเฉพาะสายแพทย์ทหาร จากการวิเคราะห์ เอกสาร พบว่ามีการกำหนดให้เรียนคอมพิวเตอร์ในทุกหลักสูตร การสนับสนุนให้มีการนำหลักสูตรไปใช้ คือ จัดให้มีเอกสารหลักสูตร สร้างความรู้ความเข้าใจโดยการประชุมชี้แจง และสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนโดยการจัดหาสื่อการเรียนการสอน การประเมินหลักสูตร คือ สอบถามจากผู้ที่เกี่ยวข้อง การศึกษา และสอบถามจากผู้บังคับบัญชาของผู้ที่จบการศึกษา การนำผลการประเมินหลักสูตรไปใช้ได้แก่ ใช้ปรับปรุงแก้ไขสิ่งบกพร่องที่พบในองค์ประกอบของหลักสูตร

ปัญหาการบริหารงานด้านหลักสูตร จากการวิเคราะห์เอกสาร พบว่า หลักสูตรนักเรียน นายสิบมีคุณภาพต่ำกว่าเหล่าอื่น และหลักสูตรนักเรียนนายสิบไม่สามารถศึกษาต่อในหลักสูตรอื่นได้

4. การจัดการเรียนการสอน

หลักในการจัดแผนการเรียน คือ จัดตามโครงสร้างของหลักสูตร หลักในการจัดตารางสอน คือ จัดตามความเหมาะสมของเนื้อหาวิชา วิธีการจัดอาจารย์เข้าสอน คือ จัดตามความถนัด ผู้จัดอาจารย์เข้าสอน คือ ผู้รับผิดชอบหลักสูตร การแบ่งกลุ่มนักเรียนในแต่ละหลักสูตร คือ จัดกลุ่มนักเรียนแบบคละ ผู้แบ่งกลุ่มนักเรียนในแต่ละหลักสูตร ได้แก่ ผู้รับผิดชอบหลักสูตร การจัดหาแบบเรียน ได้แก่ การจัดทำแบบเรียนขึ้นเอง และจัดหาโดยงบประมาณของทางราชการ จากการสำรวจ พบว่ามีห้องตำราไว้ผลิตแบบเรียน ในการจัดทำแบบเรียน โรงเรียนดำเนินการสนับสนุนให้อาจารย์ผู้สอนจัดทำแบบเรียน โดยสนับสนุนอุปกรณ์ที่ช่วยในการจัดทำแบบเรียนและจัดหาเจ้าหน้าที่พิมพ์ต้นฉบับ และจัดทำรูปเล่ม โรงเรียนมีการสนับสนุนให้อาจารย์ใช้วิธีการสอนที่ทันสมัย โดยวิธีการสอนที่สนับสนุน คือ การสอนแบบแก้ปัญหา วิธีการสนับสนุน คือ การส่งอาจารย์เข้ารับการอบรม การติดตามและการประเมินผลการจัดการเรียนการสอน ให้นักเรียนเป็นผู้ประเมินอาจารย์ มีการนำผลการติดตามและการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนไปใช้ ปรับปรุงและพัฒนางานด้านการจัดการเรียนการสอนในปีการศึกษาต่อไป และใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาจัดอาจารย์เข้าสอน

ปัญหาการจัดการเรียนการสอน คือ อาจารย์มีความรู้ความเข้าใจ ทักษะในการสอนไม่เพียงพอ จากการวิเคราะห์เอกสาร พบว่า ผู้รับผิดชอบไม่แจ้งรายละเอียดในส่วนที่มีการสอนเพิ่มเติม มีการเปลี่ยนแปลงกำหนดการสอนโดยไม่จำเป็น ไม่มีการกำหนดวันเวลา และหน่วยงานที่ขอทำงาน มีการบรรยายเพิ่มเติมนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในหลักสูตรและแผนงบประมาณ และมีการจัดตารางสอนซ้ำซ้อนกัน

5. การบริหารสื่อการเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอนที่ใช้ในปัจจุบัน ได้แก่ เครื่องฉายแผ่นใส เครื่องฉายเทปโทรทัศน์ หุ่นและอวัยวะจำลอง อุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกทางการแพทย์ อุปกรณ์ที่ใช้ฝึกปฏิบัติทางเสนารักษ์ สนาม และเครื่องฉายสไลด์ และเครื่องฉายภาพทึบแสง จากการสำรวจ พบว่า ห้องเรียนมีเครื่องฉายแผ่นใส และห้องเรียนใหญ่มี computer projector การจัดหาสื่อการเรียนการสอน ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยราชการอื่น จัดหาโดยใช้เงินงบประมาณ ให้อาจารย์แต่ละคนผลิตขึ้นใช้เองและได้รับการสนับสนุนจากศิษย์เก่า วิธีการให้บริการสื่อการเรียนการสอน คือ แต่งตั้งเจ้าหน้าที่เพื่อให้บริการและบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอน วางระเบียบการยืมและการใช้สื่อ จัดทำบันทึกการยืมการใช้สื่อ จัดเป็นห้องสื่อการเรียนการสอน และทุกแผนกวิชาที่มีเก็บสื่อการเรียนการสอนของตนเอง การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้สื่อการเรียนการสอน มีแผนกสนับสนุนการศึกษา จากการสำรวจ พบว่ามีแผนกสนับสนุนการศึกษาและมีห้องคลังสื่อการเรียนการสอน การจัดเก็บและบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอน ได้แก่ แต่งตั้งเจ้าหน้าที่รับผิดชอบดูแลรักษาซ่อมแซมและให้บริการ วางระเบียบการยืมการใช้สื่อ จัดทำบันทึกการยืม และการใช้สื่อ จัดทำทะเบียนสื่อ มีห้องศูนย์สื่อการเรียนการสอน และทุกแผนกวิชาจัดเก็บบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอนเอง การประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอน คือ ให้นักเรียนประเมินการใช้สื่อ และอาจารย์ประเมินการใช้สื่อด้วยตนเอง มีการนำผลการประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอนไปใช้ ปรับปรุงและพัฒนาการใช้สื่อการเรียนการสอนของอาจารย์ในปีการศึกษาต่อไป

แหล่งความรู้ของโรงเรียน ได้แก่ ห้องสมุด ห้องสาธิตทางการแพทย์ และห้องปฏิบัติการทางภาษา โรงเรียนไม่มีการกำหนดโครงสร้างการบริหารแหล่งความรู้เพียงแต่ กำหนดบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ และแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ประจำแหล่งความรู้ การส่งเสริมให้อาจารย์และนักเรียนใช้แหล่งความรู้ คือ จัดหาหนังสือและอุปกรณ์ที่ใหม่และน่าสนใจ จากการวิเคราะห์เอกสาร พบว่ามีการจัดหาหนังสือและได้รับการบริจาค การยืมวีดิทัศน์และเทปพร้อมหนังสือ และการจัดนิทรรศการ การประเมินผลการใช้แหล่งความรู้ ประเมินจากสถิติจำนวนผู้มาใช้แหล่งความรู้ จากการวิเคราะห์เอกสาร พบว่า มีการจัดทำสถิติ การแสดงผลงานของห้องสมุด และการรายงานการใช้ห้องสมุด มีการนำผลการประเมินการใช้แหล่งความรู้ไปใช้ เป็นข้อมูลเพื่อพิจารณาการจัดหาหนังสือและอุปกรณ์ที่ทันสมัยใช้ปรับปรุง และใช้ปรับปรุงและพัฒนาแหล่งความรู้ให้มีประสิทธิภาพ

ปัญหาการบริหารสื่อการเรียนการสอน คือ สื่อการเรียนการสอนไม่ทันสมัยและขาดประสิทธิภาพ และขาดงบประมาณในการจัดสื่อการเรียนการสอน

6. การนิเทศการสอน

การนิเทศการสอน วิธีการศึกษาลักษณะปัญหาและความต้องการในการนิเทศการสอน ได้แก่ การปรึกษาหารือเป็นรายบุคคล การปรึกษาหารือกับอาจารย์เป็นคณะ วิธีการนิเทศการสอน ได้แก่ ประชุมก่อนเปิดหลักสูตรแต่ละหลักสูตร การให้คำปรึกษาหารือแก่อาจารย์ จัดอาจารย์ที่มีประสบการณ์สาธิตการสอน นอกจากการนิเทศการสอน พบว่า ไม่มีการนิเทศในด้านอื่น วิธีการประเมินผลการนิเทศ คือ สังเกตพฤติกรรมการสอนของอาจารย์และนักเรียน มีการนำผลการนิเทศการสอนไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนของอาจารย์

ปัญหาการนิเทศการสอน คือ ไม่มีรูปแบบการนิเทศที่ชัดเจน และไม่มีการนิเทศภายในโรงเรียน

7. การบริหารงานการวัดและประเมินผล

การดำเนินงานเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล ได้แก่ การกำหนดเกณฑ์การประเมิน กำหนดวิธีการประเมิน จัดทำสถิติข้อมูลเกี่ยวกับ การประเมินผลของนักเรียน และกำหนดให้มีการรายงานผลการประเมินเป็นระยะ จากการวิเคราะห์เอกสารพบว่า มีการรายงานผลการศึกษานักเรียนรายสัปดาห์ การประเมินการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรปฐมวัยศึกษานายทหารใหม่ หลักสูตรชั้นนายพัน หลักสูตรชั้นนายร้อยและหลักสูตรนักเรียนนายสิบ และการประเมินผลการฝึกอบรมนายสิบพยาบาลเคลื่อนที่เร็ว การส่งเสริมและสนับสนุนให้อาจารย์มีความสามารถในการวัดและประเมินผล ได้แก่ ที่แจ่งระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนแก่อาจารย์ โรงเรียนไม่มีการประเมินการดำเนินงานการวัดและประเมินผล โรงเรียนไม่มีการนำผลที่ได้จากการประเมินการวัดและประเมินผลไปใช้

ปัญหาการบริหารงานการวัดและประเมินผล ได้แก่ ไม่มีการวิเคราะห์ข้อสอบ และเครื่องมือในการวัดและประเมินผลไม่มีมาตรฐาน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปราย ดังนี้

1. ในประเด็นการบริหารงานวิชาการในภาพรวม พบว่า โรงเรียนมีการวางแผนงานวิชาการ โดยมีผู้บริหารเป็นผู้วางแผนและอาจารย์มีส่วนร่วมในการวางแผนและบริหารงานวิชาการ โดยการร่วม

ประชุมระดมสมองในแผนกวิชา ซึ่งสอดคล้องกับที่ องค์การ อินทรมพรรษ์ (2526 : 164) กล่าวไว้ว่า การวางแผนจะต้องมีการระดมกำลังบุคลากรในโรงเรียน ซึ่งได้แก่ ครูเป็นผู้มีส่วนร่วมในการวางแผน อย่างไรก็ตาม ข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์ และการวิเคราะห์เอกสารปรากฏว่า โรงเรียนไม่มีการกำหนดแผนงานวิชาการเป็นลายลักษณ์อักษร อาจเนื่องมาจากไม่เห็นความสำคัญของการวางแผน ซึ่ง อุทัย บุญประเสริฐ (2532 : 20) ได้กล่าวว่า การวางแผนเป็นงานที่สำคัญ และจำเป็นยิ่งในระบบบริหารที่มีประสิทธิภาพสูง ในการจัดทำแผนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของระบบการวางแผน จะมีการพิจารณา กำหนดสิ่งที่จะต้องปฏิบัติจัดทำในอนาคตเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ด้วยวิธีการที่มีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะว่า ต้องมีการกำหนดแผนงานวิชาการให้เป็นลายลักษณ์อักษร อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาปัญหาพบว่า ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการวางแผน ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผน ผู้บริหารจึงควรจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในการวางแผน

2. ประเด็นในเรื่องขอบข่ายงานวิชาการ พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวถึงการพัฒนาลักษณะโครงสร้างในงานสนับสนุนงานวิชาการ ซึ่งงานพัฒนาลักษณะถือเป็นงานหลักในขอบข่ายของงานวิชาการ นอกจากนั้นยังพบว่า โรงเรียนไม่ได้มีการกำหนดขอบข่ายงานวิชาการไว้ชัดเจน ซึ่งแสดงว่าผู้บริหารและอาจารย์ไม่เห็นความสำคัญ และยังไม่มีความรู้เข้าใจเกี่ยวกับงานวิชาการอย่างเพียงพอ ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะว่า บุคลากรส่วนใหญ่ไม่มีพื้นฐานทางด้านการศึกษา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า กรมยุทธศึกษาทหารบกต้องให้ความรู้ เช่น การจัดอบรมให้ผู้บริหารได้รับความรู้ในเรื่องขอบข่ายงานวิชาการ เพื่อให้ผู้บริหารจะนำความรู้มาปรับปรุงการบริหารงานวิชาการโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การกำหนดกรอบงานและวิธีการบริหารงานดังกล่าว

3. ผลการวิจัยในเรื่องการเตรียมการเพื่อสนองพระราชบัญญัติการศึกษา พบว่า ผู้บริหารระบุว่า โรงเรียนมีการเตรียมการ คือ การส่งบุคลากรไปรับฟังการบรรยายในเรื่องพระราชบัญญัติการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า การเตรียมการในลักษณะดังกล่าวไม่เพียงพอ ประกอบกับ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มอาจารย์ส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่า ไม่มีการเตรียมการ โรงเรียนเพียงแต่ส่งผู้แทนไปรับฟังการบรรยายในเรื่องพระราชบัญญัติการศึกษา แต่ไม่มีการนำสาระสำคัญของพระราชบัญญัติมาเผยแพร่หรือกระตุ้นส่งเสริมให้อาจารย์เห็นความสำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาซึ่งถือเป็นกฎหมายทางการศึกษาที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางด้านการศึกษาจะต้องปฏิบัติตาม ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผู้บริหารจะต้องมีการเตรียมการให้มากขึ้น โดยต้องให้ความสนใจกระตุ้นให้บุคลากรในโรงเรียนเห็นความสำคัญ และมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติการศึกษา ซึ่งกระทำได้โดยการเชิญวิทยากรมาบรรยายในเรื่องดังกล่าว และอาจให้โรงเรียนเข้าร่วมเป็นเครือข่ายแห่งการ

เรียนรู้ มีการประสานกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เพื่อที่จะขอรับการสนับสนุนในเรื่องที่เกี่ยวข้อง และจัดหาเอกสาร หนังสือ ที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติการศึกษา หรือการปฏิรูปการศึกษาไว้ให้อ่าน รวมทั้งอาจให้เจ้าหน้าที่ห้องสมุดตัดข่าวที่เกี่ยวข้องมาจัดนิทรรศการ

4. ผลการวิจัยในเรื่องจุดมุ่งหมายทางการศึกษาของโรงเรียนพบว่า โรงเรียนได้มีการกำหนดจุดมุ่งหมายของโรงเรียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษรได้แก่ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถให้กับกำลังพลเหล่าทหารแพทย์ และผลิตนักเรียนนายสิบ และกำหนดคุณลักษณะของผู้ที่จบการศึกษา คือ เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในสายวิชาชีพเฉพาะเหล่าทหารแพทย์ การดำเนินการดังกล่าวนี้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับ จำเนียร ศิลปะวานิช (2538 : 7) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการศึกษาเปรียบเสมือนตัวกำหนดเส้นทางการศึกษา ให้ไปสู่เป้าหมายหรือเป้าประสงค์หรือปรัชญาที่วางไว้ เนื่องจากในการจัดการศึกษาที่จะให้บรรลุตามเป้าหมายหรือปรัชญาที่วางไว้ จำเป็นต้องจะต้องมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน ถูกต้องและเหมาะสม มีความเข้าใจตรงกัน นอกจากนั้นยังพบว่า ทั้งจุดมุ่งหมายและคุณสมบัติที่ระบุ มีความสอดคล้องกับนโยบายของกองทัพบกที่ระบุไว้ว่า เพื่อผลิตกำลังพลกองทัพบก เพื่อเตรียมกำลังพลในด้านการศึกษา เพื่อยกระดับความรู้และเพิ่มพูนทักษะประสบการณ์ ซึ่งแสดงว่าโรงเรียนมีการกำหนดทิศทางการบริหารอย่างชัดเจนและผลการวิจัยยังพบว่า อาจารย์มีการรับรู้ในเรื่องจุดมุ่งหมายตรงกับผู้บริหาร

5. ประเด็นการบริหารงานด้านหลักสูตรพบว่า โรงเรียนมีการกำหนดนโยบายด้านหลักสูตรได้แก่ ให้หลักสูตรมีความกระชับสอดคล้องกับวิชาชีพและได้มีการดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายโดยปรับหลักสูตรให้ระยะเวลาสั้นลง ซึ่งมีผลกระทบเฉพาะในส่วนของการจัดการเรียนการสอนโดยพบว่า การดูงานภายนอกหน่วยลดลง การที่โรงเรียนต้องลดเวลาในหลักสูตรส่วนหนึ่งอาจเกิดจากการขาดแคลนงบประมาณ เนื่องจากผู้ที่เข้ารับการศึกษาในระบบของกองทัพบก นั้น ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย นอกจากนั้นยังมีสิทธิได้รับเบี้ยเลี้ยงและค่าเดินทางในการเรียนอีกด้วย เมื่อการเรียนใช้ระยะเวลา มากก็ย่อมต้องสิ้นเปลืองงบประมาณ ดังนั้น การปรับหลักสูตรให้สั้นและกระชับลง จึงมีความเหมาะสม

ในส่วนของการสร้างหลักสูตร พบว่า หลักสูตรที่โรงเรียนใช้อยู่เป็นหลักสูตรที่โรงเรียนสร้างขึ้นโดยมีกองการศึกษา แผนกเตรียมการ และแผนกประเมินผล เป็นผู้จัดทำหลักสูตร จะเห็นได้ว่า การจัดทำหลักสูตรดำเนินการโดยความร่วมมือจากหลายฝ่าย ซึ่งสอดคล้องกับ สันต์ ธรรมบำรุง (2527 : 13 - 14) กล่าวว่า การสร้างหรือพัฒนาหลักสูตรนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย โดยอาศัยความคิดร่วมกัน ผู้วิจัยเห็นว่า การให้หน่วยงานส่วนย่อย มีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตรมีความเหมาะสม เพราะจะทำให้ได้ ข้อมูลจากระดับล่างมาเป็นรากฐานในการกำหนดจุด

มุ่งหมาย เนื้อหาสาระของหลักสูตร และองค์ประกอบอื่นๆของหลักสูตร นอกเหนือจากข้อมูลนโยบายจากระดับบน แต่เมื่อพิจารณาถึงการประเมินหลักสูตร พบว่า ใช้การสอบถามจากผู้จบการศึกษา และสอบถามจากผู้บังคับบัญชาของผู้ที่จบการศึกษา ซึ่งเป็นการประเมินหลักสูตรหลังการใช้หลักสูตรเท่านั้น ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า การที่โรงเรียนไม่มีการประเมินหลักสูตรครบทุกชั้นตอน คือ ไม่มีการประเมินก่อนนำไปใช้ และระหว่างการใช้หลักสูตร อาจทำให้เกิดข้อผิดพลาดที่ไม่ได้รับแก้ไขให้ทันทั่วทั้งที่ จะเห็นได้จากผลการวิเคราะห์เอกสารพบว่า หลักสูตรของนักเรียนนายสิบเกิดปัญหา คือ หลักสูตรไม่สามารถต่อเนื่องได้ และมีคุณวุฒิต่ำกว่าเหล่าอื่น โจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539 : 193) ได้กล่าวว่า การประเมินหลักสูตรควรมีการดำเนินเป็นระยะๆ ทั้งนี้เนื่องจากข้อบกพร่องหรือข้อผิดพลาดของหลักสูตรอาจมีสาเหตุมาจากหลายปัจจัยและในระยะต่างกัน ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะว่า ผู้บริหารควรให้ความสนใจในเรื่องของการประเมินหลักสูตรให้ครบทุกชั้นตอน ตั้งแต่การประเมินก่อนนำหลักสูตรไปใช้ การประเมินระหว่างดำเนินการใช้หลักสูตร และประเมินหลังการใช้หลักสูตร

6. ประเด็นการจัดการเรียนการสอน ในส่วนของการจัดแผนการเรียน พบว่า โรงเรียนมีการจัดแผนการเรียนตามโครงสร้างของหลักสูตร ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การจัดแผนการเรียนตามโครงสร้างหลักสูตร ทำให้มีการกำหนดรายวิชาต่าง ๆ ให้ผู้เรียนอย่างมีเป้าหมาย ดังที่ กิติมา ปรีดีดีลิก (2532 : 62) ได้กล่าวว่า การจัดแผนการเรียนเป็นการกำหนดรายวิชาต่าง ๆ ให้ผู้เรียนอย่างมีเป้าหมาย เป็นการกำหนดแผนเอาไว้ล่วงหน้าตลอดระยะเวลาการศึกษาว่าจะต้องศึกษาอะไรบ้าง มากน้อยเท่าใด โดยคำนึงถึงสาระที่มีประกอบในหลักสูตร สำหรับวิธีการจัดแผนการเรียนได้ให้หลักการว่าต้องคำนึงถึงผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเลือกเรียนได้ตามความถนัด ความสนใจ และความสามารถ ซึ่งในข้อเท็จจริง พบว่า โรงเรียนเสนาณรงค์ กรมแพทย์ทหารบก ยังไม่สามารถจัดแผนการเรียนโดยให้ผู้เรียนมีโอกาสเลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ อาจเป็นเพราะระยะเวลาในการเรียนที่มีจำกัด เพราะนอกจากจะต้องเรียนภาคทฤษฎีแล้วยังต้องเรียนภาคปฏิบัติอีกด้วย และยังมีภารกิจอื่น ๆ อีก เช่น การเข้าเวร - ยาม จึงทำให้นักเรียนไม่มีโอกาสเลือกเรียนตามถนัด ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า ในกรณีที่ไม่สามารถจัดแผนการเรียนให้มีรายวิชาเลือกเสรีได้อย่างแท้จริงและเพียงพอโรงเรียนอาจจัดให้มีกิจกรรมที่นักเรียนสามารถเลือกได้

สำหรับการแบ่งกลุ่มนักเรียนในแต่ละหลักสูตร พบว่า ผู้รับผิดชอบหลักสูตรเป็นผู้จัดแบ่ง และจัดกลุ่มนักเรียนแบบคละ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การจัดกลุ่มแบบคละมีความเหมาะสมมากเนื่องจากในแต่ละหลักสูตร จะมีนักเรียนที่มีวิชาชีพ ชั้นยศ อายุ เพศ แตกต่างกัน การจัดกลุ่มนักเรียนมีวัตถุประสงค์หลัก คือ การสร้างความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน การจัดกลุ่มแบบคละจึงมีความเหมาะสม แต่จะมีข้อเสียที่การเรียนการสอนอาจมีปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับ วิจิตร วรุตบางกูร

และศุพิชญา วีระกุล (2520 : 39) ได้กล่าวว่า การจัดแบ่งแบบคละ เป็นวิธีการที่จัดแบ่ง โดยไม่ได้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลเลย อาจจะมีทั้งเด็กเก่งและไม่เก่งปะปนกันอยู่การเรียนการสอนจะมีปัญหาอยู่บ้าง คือ เด็กเรียนเร็วต้องคอยเด็กเรียนช้า เด็กเรียนช้าก็ลำบากใจเพราะตามเด็กเรียนเร็วไม่ทัน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า เพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าว โรงเรียนควรมีการประเมินผลการแบ่งกลุ่มนักเรียนแบบคละว่า จะทำให้เกิดปัญหาทางวิชาการหรือไม่ ถ้าพบปัญหาควรมีการจัดระบบเสริมทางด้านวิชาการให้กับนักเรียน เช่น การจัดสอนซ่อมเสริมให้กับกลุ่มที่มีปัญหา

7. ประเด็นการบริหารสื่อการเรียนการสอน พบว่า โรงเรียนมีสื่อการเรียนการสอนที่ค่อนข้างทันสมัยโดยเฉพาะสื่อประเภทถาวร การจัดหาสื่อการเรียนการสอน นอกจากจัดหาเองแล้ว พบว่า โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากหน่วยราชการอื่น เช่น กรมแพทย์ทหารบกโดยสื่อที่สนับสนุนเป็นสื่อประเภทถาวร เช่น COMPUTER PROJECTOR และจัดหาโดยใช้เงินงบประมาณ ในส่วนของการจัดหาโดยใช้เงินงบประมาณ ส่วนมากเป็นสื่อการเรียนการสอนประเภทวัสดุสิ้นเปลือง เช่น แผ่นใส และฟิล์ม แต่จากผลการวิจัยพบว่า มีสื่อส่วนหนึ่งอยู่ในสภาพชำรุด แสดงว่ายังมีจุดอ่อนในเรื่องการใช้และบำรุงรักษาสื่อ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมสนับสนุนให้อาจารย์ทุกคนมีความรู้ในเรื่องการใช้สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย โดยการจัดอบรมบุคลากรในโรงเรียนทั้งหมดให้รู้จักการใช้สื่อและบำรุงรักษา พร้อมทั้งจัดหาเอกสารและคู่มือไว้ให้ศึกษาอย่างเข้าใจ ซึ่ง กิติมา ปรีดีติลล (2532 : 69) กล่าวว่า ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการฝึกอบรมให้มีความรู้ ทักษะในการใช้ รักษา และซ่อมแซม

8. ประเด็นการนิเทศการสอน พบว่า โรงเรียนไม่มีการนิเทศการสอน ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการที่โรงเรียนไม่มีการนิเทศการสอนนั้น อาจเนื่องมาจากผู้บริหารไม่ตระหนักถึงความสำคัญหรือไม่มีความรู้ด้านการนิเทศ เมื่อพิจารณาจากสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ พบว่า สาขาวิชาที่จบการศึกษาของผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ไม่ใช่สาขาทางการศึกษา จึงทำให้ไม่เห็นความสำคัญของการนิเทศการสอน ซึ่งการนิเทศการสอนเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการให้คำแนะนำ ปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู นิพนธ์ ไทยพานิช (2529 :14 – 15) ได้กล่าวว่า การนิเทศการสอน คือ กระบวนการความคิดรวบยอด เพื่อที่จะปรับปรุงการสอนของครู เพื่อผลประโยชน์ของนักเรียนในชั้นที่จะเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการเรียนรู้ให้สูงขึ้น ดังนั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการที่จะเพิ่มประสิทธิภาพของอาจารย์และเพิ่มประสิทธิผลในการเรียนของนักเรียนให้ดีขึ้น ผู้บริหารต้องเห็นความสำคัญของการนิเทศการสอน และจัดให้มีการนิเทศการสอนให้เป็นรูปแบบที่ชัดเจน โดยอาจจัดหาวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการสอน หรืออาจส่งหัวหน้าแผนกวิชาไปเข้ารับการอบรมในหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้ เช่น มหาวิทยาลัยที่มีการสอนในสาขาวิชาดังกล่าวหรือ หน่วยงานนิเทศก์ กระทรวงศึกษาธิการ

9. ประเด็นการบริหารงานการวัดและประเมินผล พบว่า โรงเรียนไม่มีการประเมินงาน การวัดและประเมินผล และการนำผลไปใช้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การวัดและการประเมินผลเป็นสิ่ง สำคัญและมีประโยชน์ต่อสถาบันศึกษา ประกอบกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้เน้นให้มี การเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการประเมินผลให้หลากหลาย สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการประเมิน โรงเรียน จึงต้องมีการปรับปรุงและจัดระบบการวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง ในระบบการศึกษา

10. ประเด็นที่มีผู้ไม่ทราบหลายเรื่องเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ พบว่า สถานภาพ ของผู้ให้สัมภาษณ์ โดยเฉพาะระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งปัจจุบัน ส่วนใหญ่ต่ำกว่า 1-5 ปี และ สาขาวิชาที่จบไม่ใช่ทางการศึกษา ซึ่งอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่อง การศึกษา ประกอบกับการเลือกบุคลากรบรรจุลงในตำแหน่งยังมีความไม่เหมาะสมและไม่สอดคล้อง กับคุณวุฒิการศึกษา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า ผู้บริหารระดับสูงควรมีนโยบายที่ชัดเจนในการบรรจุ บุคลากร โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารและอาจารย์ให้มีคุณวุฒิทางด้านการ ศึกษา หรือมีแผนพัฒนาบุคลากรที่ชัดเจนเพื่อให้ผู้ที่ไม่มีความรู้ด้านการศึกษามีโอกาสปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม สำหรับผู้ที่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งและประสบ การณ์ไม่เพียงพอจะต้องจัดให้มีระบบการนิเทศหรือพัฒนาบุคลากรในรูปแบบอื่น เช่น ส่งไปศึกษา อบรม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1. ผู้บริหารต้องกำหนดแผนงานวิชาการให้เป็นลายลักษณ์อักษรและจัดอบรมให้ความรู้ใน เรื่องการวางแผนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหาร
2. กรมยุทธศึกษาทหารบกต้องให้ความรู้ในเรื่องขอบข่ายงานวิชาการแก่ผู้บริหาร และจัด ระบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนทหาร
3. ผู้บริหารต้องเห็นความสำคัญและต้องเตรียมการ พร้อมทั้งกระตุ้นให้บุคลากรในโรงเรียน เห็นความสำคัญและมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องพระราชบัญญัติการศึกษาโดยการเชิญวิทยากรมา บรรยาย และอาจให้โรงเรียนเข้าร่วมเป็นเครือข่ายแห่งการเรียนรู้ มีการประสานกับสำนักงานคณะ กรรมการการศึกษาแห่งชาติเพื่อขอคำแนะนำ และจัดหาเอกสารหนังสือที่เกี่ยวข้องไว้ให้อ่าน

4. ผู้บริหารต้องสนับสนุนให้มีการประเมินหลักสูตรให้ครบทุกชั้นตอนกล่าวคือ ต้องมีการประเมินก่อนนำหลักสูตรไปใช้ การประเมินระหว่างการทำเนินการใช้หลักสูตรและประเมินหลังการใช้หลักสูตร
5. ผู้บริหารต้องส่งเสริมสนับสนุนให้มีการใช้สื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพโดยการฝึกอบรมให้มีความรู้ ทักษะในการใช้ บำรุงรักษาและซ่อมแซม
6. โรงเรียนควรจัดให้มีระบบเสริมทางด้านวิชาการ เช่น จัดสอนซ่อมเสริมให้แก่ผู้เรียนที่มีปัญหาจากการรวมกลุ่มนักเรียนแบบคละ
7. โรงเรียนควรจัดให้มีการนิเทศการสอนให้เป็นรูปแบบที่ชัดเจน โดยจัดหาวิทยากรมาให้ความรู้ในเรื่องการนิเทศการสอน หรืออาจส่งหัวหน้าแผนกไปเข้ารับการอบรมในหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้
8. โรงเรียนต้องมีการปรับปรุงระบบการวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในระบบการศึกษา
9. ผู้บริหารระดับสูง ควรมีนโยบายที่ชัดเจนในการกำหนดคุณสมบัติของผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารและอาจารย์ให้มีคุณสมบัติทางการศึกษา หรือจัดให้มีการพัฒนาผู้ดำรงตำแหน่งที่ไม่มีพื้นฐานการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในด้านดังกล่าว

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยในเรื่องความพร้อมของโรงเรียนเสนารักษ์ กรมแพทย์ทหารบก ในการดำเนินงานให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
2. ควรมีการวิจัยเพื่อกำหนดรูปแบบการนิเทศการสอนที่เหมาะสมสำหรับ โรงเรียนเสนารักษ์ กรมแพทย์ทหารบก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย